

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet

Yhteenveto toimialojen luonnon monimuotoisuus- tiekartoista 2024

Ympäristöministeriön julkaisuja 2025:2

Yhteenveto toimialojen luonnon monimuotoisuustiekartoista 2024

Jouni Laveri, Suvi Borgström

Ympäristöministeriö Helsinki 2025

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Ympäristöministeriö

CC BY-NC 4.0

ISBN pdf: 978-952-361-185-6

ISSN pdf: 2490-1024

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2025

Yhteenveto toimialojen luonnon monimuotoisuustiekartoista 2024

Ympäristöministeriön julkaisuja 2025:2		Teema	Luonto
Julkaisija	Ympäristöministeriö		
Tekijä/t Kieli	Jouni Laveri, Suvi Borgström suomi	Sivumäärä	23

Tiivistelmä

Petteri Orpon hallituksen tavoitteena on kääntää yhteiskunta luontoposiitiiviseksi yhteistyössä yksityisen sektorin kanssa. Tässä työssä esitellään seitsemän toimialan luontotiekartat.

Toimialajärjestöt esittävät laajasti huolensa luonnon monimuotoisuuden tilasta, ymmärtävät oman vaikutuksensa siihen sekä haluavat parantaa tilannetta. Kartoittaessaan vaikutuksia toimialat ovat tunnistaneet sekä suoria että epäsuoria vaikutuksia koko arvoketjun matkalta.

Toimenpiteet ovat toimialan mukaisesti kohdennettu niihin vaikutuksiin, joihin toimialan yritykset osallistuvat. Moni tiekartta huomioi myös synergiaedut ilmastotoimien ja luontotoimien yhdistämisestä.

Haasteissa toistuvat samankaltaiset teemat. Ongelmallisena nähdään biodiversiteettiasioiden monimutkaisuus ja monikytkentäisyys, nopea kehitys ja tähän liittyvä osaamishaaste. Lisäksi haasteena mainittiin myös monimuotoisuuteen liittyvän hyvälaatuisen tiedon saatavuus. Tärkeäksi nähdään yhteistyö erilaisten sidosryhmien kesken.

Lainsäätäjältä toivotaan ennustettavaa sääntelyä ja EU-tasolla maakohtaisten erityispiirteiden huomiointia. Säädösten toivotaan mahdollistavan joustavat ja kustannustehokkaat luontotoimet. Lisäksi julkisilta toimijoilta toivotaan tietoisuuden lisäämistä erilaisista luontovaikutuksista, negatiivisten lisäksi myös positiivisista. Osa järjestöistä toivoo myös taloudellista tukea. Lisäksi pyydetään tarvittavan luontotiedon tuottamista. Julkisen toimijan roolia osana toimialojen arvoketjua korostetaan: toimijoilla on paljon valtaa määrittää mitä palveluita tilataan.

Asiasanat yritykset, luonnon monimuotoisuus, luontokato, toimialat

ISBN PDF 978-952-361-185-6 ISSN PDF 2490-1024

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-361-185-6>

Sammandrag av branschernas färdplaner för biologisk mångfald

Miljöministeriets publikationer 2025:2		Tema	Natur
Utgivare	Miljöministeriet		
Författare	Jouni Laveri, Suvi Borgström		
Språk	finska	Sidantal	23
Referat			
Petteri Orpos regering har som mål att styra samhället i en naturpositiv riktning i samarbete med den privata sektorn. I detta arbete presenteras naturfärdplanerna för sju sektorer. Branschorganisationerna uttrycker i stor omfattning sin oro över tillståndet för den biologiska mångfalden, de förstår sin egen inverkan på tillståndet och vill förbättra situationen. När branscherna kartlagt sina konsekvenser har de identifierat både direkta och indirekta konsekvenser för hela värdekedjan. Åtgärderna i färdplanerna fokuserar på de konsekvenser som företagen inom branschen deltar i. Många färdplaner beaktar också synergifördelarna med att kombinera klimatåtgärder och naturåtgärder. Utmaningarna anses bestå av biodiversitetsfrågornas komplexitet och mångfasetterade karaktär, den snabba utvecklingen och den kompetensutmaning som anknyter till detta. Dessutom nämndes tillgången till information av god kvalitet om mångfald som en utmaning. Av lagstiftaren förväntas förutsägbara bestämmelser och beaktande av landspecifika särdrag på EU-nivå. Man önskar att bestämmelserna skulle möjliggöra flexibla och kostnadseffektiva naturåtgärder. Dessutom önskar man att de offentliga aktörerna skulle bli mer medvetna om olika naturkonsekvenser, inte bara negativa utan också positiva.			
Nyckelord	företag, biologisk mångfald, förlusten av biologisk mångfald, branscher		
ISBN PDF	978-952-361-185-6	ISSN PDF	2490-1024
URN-adress	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-361-185-6		

Summary of the Sectoral Biodiversity Roadmaps

Publications of the Ministry of the Environment 2025:2		Subject	Nature
Publisher	Ministry of the Environment		
Author(s)	Jouni Laveri, Suvi Borgström	Pages	23
Language	Finnish		
Abstract			
The aim of Prime Minister Petteri Orpo’s Government is to achieve a nature positive society, together with the private sector. This report presents the biodiversity roadmaps of seven sectors. Sectoral organisations widely present their concerns related to the state of biodiversity, understand the impacts they have on this and express their wish to improve the situation. When mapping their impacts, the sectors identified both direct and indirect impacts all through the value chain. The measures presented in the roadmaps are targeted to impacts to which the businesses in the sector contribute. Many roadmaps also take into account the synergies to be achieved by combining nature and climate actions. The challenges identified include the complexity and multiple interconnections of biodiversity issues, fast development and the competence challenge related to this. Another challenge that was mentioned was access to high-quality data related to biodiversity. What the sectors wish from legislators is predictable regulation and, in EU contexts, due account for the country-specific characteristics. The legislation should enable flexible and cost-effective actions for biodiversity. In addition, the public sector should increase awareness of the different kinds of impacts on biodiversity, not only the negative but also the positive ones.			
Keywords	businesses, biodiversity, biodiversity loss, sectors		
ISBN PDF	978-952-361-185-6	ISSN PDF	2490-1024
URN address	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-361-185-6		

Sisältö

1	Johdanto	7
2	Toimialojen tiekarttojen tiivistelmät	8
2.1	Teknologiateollisuus (Teknologiateollisuus ry).....	8
2.2	Puuta jalostava teollisuus (Metsäteollisuus ry ja Sahateollisuus ry)	9
2.3	Energiateollisuus (Energiateollisuus ry)	11
2.4	Rakennusteollisuus (Rakennusteollisuus RT ry).....	13
2.5	Palvelualat (Palta ry)	15
2.6	Maa- ja metsätalous (MTK ry ja SLC rf).....	16
2.7	Elintarviketeollisuus (ETL ry)	18
2.8	Muut toimialat	20
3	Johtopäätöksiä	22

1 Johdanto

Petteri Orpon hallitusohjelman tavoitteena on kääntää yhteiskunta luonto-positiiviseksi. Ohjelman mukaan hallitus tavoittelee luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämistä yhteistyöllä yksityisen sektorin kanssa. Hallitus kannustaakin kaikkia aloja laatimaan monimuotoisuustiekartat, joiden kautta ymmärretään myös kansantalouden näkökulmasta taloudellisen toimeliaisuuden riippuvuus luonnosta ja sen tarjoamasta lisäarvosta (ekosysteempipalveluista).

Tiekartat ovat keino saada tarkempi käsitys toimialojen luontovaikutuksista ja riippuvuuksista. Lisäksi ne kertovat luontokadon pysäyttämiseksi tarvittavista toimenpiteistä ja niiden edellytyksistä sekä lisäävät tietoisuutta luontokadon pysäyttämistavoitteen luomista mahdollisuuksista.

Toimialat vastaavat itsenäisesti tiekarttojensa valmistelusta ja toteuttamisesta. Tiekartat kuvaavat eri toimialojen polkua kohti luontoposiitivisuutta. Toimialalähtöinen toteutus auttaa varmistamaan, että tiekartat ovat sellaisia, jotka alan yritykset kokevat omakseen ja joihin ne voivat aidosti sitoutua. Monimuotoisuustiekartat tarjoavat valtionhallinnolle arvioita toimialojen odotettavasta kehityksestä ja tukevat politiikkavalmistelua.

Toimialajärjestöistä erityisesti monimuotoisuuteen liittyvät tiekarttansa ovat julkaisseet Teknologiateollisuus ry, Metsäteollisuus ry ja Sahateollisuus ry, Energia-teollisuus ry, Rakennusteollisuus RT ry, Palvelualojen työnantajat PALTA ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf sekä Elintarviketeollisuusliitto ETL ry.

Tämä yhteenveto on koottu toimialajärjestöjen lokakuuhun 2024 mennessä julkaisemista materiaaleista sekä aiheeseen liittyvistä sähköpostikeskusteluista järjestöjen edustajien kanssa.

Toimialojen tiekarttamateriaali on kerätty Ympäristöministeriön verkkosivuille osoitteeseen <https://ym.fi/luonnon-monimuotoisuuden-tiekartat>.

2 Toimialojen tiekarttojen tiivistelmät

Tässä luvussa esitetään tiivistelmät toimialojen julkaisemista tiekartoista. Jokaisen tiivistelmän yhteydessä tarkastellaan toimialan mahdollista visiota, kuvattuja toimenpiteitä, haasteita sekä toiveita julkiselle sektorille ja lainsäätäjälle. Tiivistelmiä on täydennetty järjestöjen edustajien antamilla lisätiedoilla.

2.1 Teknologiateollisuus (Teknologiateollisuus ry)

Teknologiateollisuus on tunnistanut tarpeen varautua proaktiivisesti luonnon monimuotoisuuteen liittyvien kysymysten yhteiskunnallisen merkityksen kasvamiseen sekä lisääntyvään sääntelyyn. Toimiala kertookin visiokseen, että vuoteen 2030 mennessä ihmisen toiminta on tasapainottumassa maapallon kantokyvyn kanssa. Toimiala myös tukee osaltaan EU-tavoitetta, jonka mukaan luonnon monimuotoisuus on toipumassa vuoteen 2030 mennessä. Ala tavoittelee monimuotoisuuden merkittävää kohentumista vuoteen 2050 mennessä. Ala on julkaissut ylätasoin kuvauksen tavoitteista eri aikajaksoille vuoteen 2050 asti.

Toimiala kannustaa yrityksiä tunnistamaan sekä suorat että epäsuorat luonto-vaikutuksensa ja miettimään myös mahdollisia positiivisia luontotoimia, joita voi löytyä esimerkiksi uusien liiketoimintamahdollisuuksien kautta. Teknologiateollisuus haluaakin olla suunnannäyttäjänä monimuotoisuuden lisäämisessä ja hallinnassa.

Toimialan toimet liittyvät sekä yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen että toimialan yritysten kannustamiseen ja tukemiseen. Toimiala kertoo tukevansa biodiversiteettisopimusten ja -ohjelmien kansainvälistä toimeenpanoa. Toimiala ajaa maiden välisten erojen huomioimista EU:n biodiversiteettisääntelyssä. Se myös hakee sääntelyä, joka ottaa huomioon luontotoimien kustannustehokkuuden ja joustavuuden.

Jäsenyrityksiä tukiessaan Teknologiateollisuus kannustaa huomioimaan koko globaalin arvoketjun luontovaikutusten ja -toimien suunnittelussa ja toteutuksessa. Järjestö kannustaa yrityksiä asettamaan biodiversiteettitavoitteita sekä tarjoaa tukea mittareiden ja seurantatyökalujen kanssa. Lisäksi toimiala pyrkii

kasvattamaan yleistä ja erityisesti elinkeinoelämää koskevaa tietoisuutta luonnon monimuotoisuudesta sekä edistämään tähän liittyvää viestintää ja yhteistyötä. Teknologiateollisuus ohjaa yrityksiä hyödyntämään jo olemassa olevia työkaluja ja viitekehyksiä. Näitä ovat mm. Science Based Targets for Nature (SBTN) ja Taskforce on Nature-related Financial disclosures (TNFD). Lisäksi mainitaan monimuotoisuuden liitännäisyys tuleviin ja osalle yrityksistä pakollisiin raportointeihin, kuten CSRD.

Teknologiateollisuus on tuottamassa jäsenyrityksilleen lisää luonnon monimuotoisuuteen liittyviä ohjeita ja työkaluja osana vuoden 2024 aikana valmistuvaa ”Luonnon monimuotoisuusohjelmaa”. Yhtenä työkaluna mainitaan Climpactor-laskuri, joka auttaa yrityksiä hahmottamaan luontovaikutuksiaan. Vaikka laskuri keskittyy erityisesti ilmastovaikutuksen laskentaan, käsittelee se myös monimuotoisuuteen vaikuttavia aiheita. Lisäksi järjestö julkaisi syksyllä 2024 jäsenyrityksilleen Luonnon monimuotoisuuden ohjekirjan (julkaisu löytyy osoitteesta <https://teknologiateollisuus.fi/ajankohtaista/julkaisut-ja-selvitykset/>).

Haasteina ja kehityskohteina toimiala kokee osaamisen lisäämisen ja vuoropuhelun tehostamisen. Toimiala näkeekin, että verkostoitumiselle, parhaille käytännöille, ohjeistuksille ja työkaluille on suuri tarve. Lisäksi huolta herättää yritysten tekemien luontotoimenpiteiden mahdollinen virheellinen tulkinta viherpesuksi julkisuudessa.

Kuten mainittua, toimiala toivoo sääntelyä, joka ottaa huomioon maiden erityispiirteet ja joka tukee kustannustehokkaita ja joustavia luontotoimia.

2.2 Puuta jalostava teollisuus (Metsäteollisuus ry ja Sahateollisuus ry)

Toimiala kertoo halukseen huolehtia suomalaisesta luonnosta, pyrkiä luonto-positiivisuuteen sekä osallistua kansallisten ja kansainvälisten monimuotoisuustavoitteiden saavuttamiseen. Puuta jalostava teollisuus kokee luonnon monimuotoisuuden säilymisen tärkeäksi asiaksi sekä yleisesti että erityisesti omalle liiketoiminnalleen. Tiekarttaan on valikoitu viisi käytännön pääaihealuetta. Näitä ovat osaaminen, yhteistyö, teknologia, tieto ja tutkimus sekä jaettu motivaatio perustana tekemiselle. Lisäksi tiekartassa nostetaan esiin kehitystarpeita niin metsäsektorille, tutkijoille kuin poliittisille päättäjille.

Osaamisen osalta kehittämiskohteiksi tunnistetaan metsänomistajien tavoitteiden tekeminen näkyviksi suunnittelusta toteutukseen, tiedonsiirron pullonkaulojen tunnistaminen sekä henkilökohtaisen neuvonnan saatavuuden varmistaminen.

Yhteistyön osalta kehitettävää löytyy rakentavan keskustelukulttuuriin luomisesta tasapuolisen vuoropuhelun varmistamiseksi. Teknologia aihealueen alla kehittämis-kohteeksi esitetään eri lähteistä peräisin olevan luontotiedon kokoaminen yhteen paikkaan. Tiedon ja tutkimuksen osalta kehittämisessä tarpeelliseksi nähdään valtakunnallisten seurantatutkimusten yhteensovittaminen ja kehittäminen.

Toimiala kertoo jo tehneensä sekä aikovansa myös jatkaa erilaisia toimia monimuotoisuuden säilymiseksi ja paranemiseksi. Näitä toimia ovat mm. lehtipuiden ja sekametsien määrän kasvattaminen, suojatiheikköjen ylläpito, laho- ja säästöpuiden jättäminen, paloelinympäristöjen lisääminen, arvokkaiden elinympäristöjen turvaaminen ja vesistöjen suojavyöhykkeiden ylläpitämisen. Kehittämiskohteina näiden toimien osalta nähdään muun muassa tutkimuksen lisääminen puulajisuhteiden optimeista ilmastokestävyyden ja monimuotoisuuden kannalta, ohjeistuksen laatiminen jätettävän säästöpuuston ekologisesta laadusta ja kohdentamisesta, käytäntöön sovellettavien säästöpuuohjeiden kehittäminen laadun ja kohdentamisen parantamiseksi. Lisäksi tarkoituksena on selventää luontokohteiden luokitusta sekä rajaus- ja käsittelyohjeita, kehittää ja säännöllistää luontotiedon keruuta ja seurantojen toteutusta. Edelleen toimenpiteenä mainitaan kansallisen luontotietokeskuksen perustamisen edistäminen luontotiedon mutkattoman jakamisen varmistamiseksi sekä kansallisen lehto-ohjelman laatiminen.

Ala näkee, että näiden toimien toteuttaminen on tehtävissä taloudellisesti kestävästi. Järjestöt mainitsevat myös olevan tärkeää, että tavoitteet otetaan osaksi yritysten koko organisaatiota ja arvoketjua, ylimmästä johdosta lähtien. Tässä tarvitaan koulutusta, tiedonjakamista, motivaation vahvistamista ja yhteistyötä. Toimiala listaa näihin yllä mainittuun toimiin liittyen erilaisia kehityskohteita, joilla nykyistä tilannetta voidaan parantaa.

Toimiala aikoo myös jatkaa metsäsertifikaattien (PEFC ja FSC) hyödyntämistä puunhankinnassa. Näiden sertifikaattien 2023 tehdyt päivitykset pyrkivät vastaamaan mm. EU:n metsäkatoasetuksen (EUDR) vaatimuksiin. Muista julkisten toimijoiden asettamista ohjauskeinoista mainitaan mm. Maa- ja metsätalousministeriön julkaisema Kansallinen Metsästrategia 2035, joka ohjaa mm. talousmetsien kuolleeseen runkopuun määrän lisäämistä kohti 10m³/ha määrää. Näitä kaikkia toimenpiteitä toteuttamalla nähdään, että metsistä saadaan sekä lajillisesti että ikärakenteellisesti monipuolisempia, ja näin luotua esimerkiksi useille uhanalaisille lajeille parempia elinympäristöjä.

Toimiala korostaa teknologian, tutkimuksen ja tiedon roolia metsien monimuotoisuuden tilan kartoittamisessa ja ymmärtämisessä. Osittain jo käytössä olevista, osittain kehitteillä olevista teknologioista mainitaan esimerkkeinä kaukokartoitus (esim. puuston rakenne ja suojavyöhykkeet), laserkeilaus (esim. laho- ja lehtipuiden tunnistaminen) ja dronet (esim. rakennepiirteiden tunnistaminen). Ala näkee, että kun tekniikat kehittyvät, voidaan saada tarkempaa ja ajantasaisempaa kuvaa metsien monimuotoisuuden tilasta. Jotta nämä tekniikat kehittyvät ja tuottavat tarvittavaa tietoa, vaaditaan panostusta sekä kehitystyöhön että esimerkiksi hakkuukoneyrittäjien laitteistohankintoja. Ala korostaa lisäksi eri tietolähteiden yhdistämistä, myös kansallisella tasolla.

Toimiala loi Luonnonvarakeskuksen (Luke) selvitysten avulla myös erilaisia skenaarioita monimuotoisuuden kehitykseen vuoteen 2050 asti. Selvityksen johtopäätöksenä todetaan, että kohdennetut ja tehokkaat toimenpiteet voivat luonnon monimuotoisuuden parantamisen lisäksi lisätä myös metsänhoidon taloudellista kestävyyttä. Erityisesti tehokkaampien toimenpiteiden skenaariot lisäävät lehtipuita, säästöpuita ja kuollutta runkopuuta talousmetsissä. Skenaarioiden mainitaan käyttävän suurinta ylläpidettävää hakkuutasoa.

Toimiala toivoo lainsäätäjältä toimia, jotka tukevat luonnon monimuotoisuutta, metsien taloudellista käyttöä ja tiedonsaantia. Erityisinä esimerkkeinä mainitaan Metso- ja Helmi-ohjelmien kaltaiset vapaaehtoisen suojelun ohjelmat sekä kansallisen luontotietokeskuksen perustaminen.

2.3 Energiateollisuus (Energiateollisuus ry)

Energiateollisuus sitoutuu visioon: alan kokonaisvaikutus luonnon monimuotoisuuteen on 2035 mennessä nettopositiivinen (vertailuvuosi 2022). Toimiala näkee monimuotoisuus- ja ilmastotoimien samanaikaisen pohdinnan järkevänä ja tarpeellisenä.

Toimiala tunnistaa luontovaikutuksensa ja haluaa näin ollen olla mukana ohjaamassa yhteiskuntaa kohti kestäväää tulevaisuutta. Ala kertoo, että on saavuttamassa asetetut vähähiilisyystavoitteet etuajassa ja haluaa pyrkiä yhtä vastuulliseen toimintaan myös luonnon monimuotoisuuden tavoitteissa. Selvityksessä todetaan, että koska energiaan liittyen tehdään suuria investointeja, on näillä investoinneilla myös merkittäviä vaikutusmahdollisuuksia monimuotoisuuden kehittymiseen. Ala myös tunnistaa monimuotoisuuteen liittyvät uudet liiketoimintamahdollisuudet ja kertoo tukevansa sekä kansallisia että kansainvälisiä monimuotoisuustavoitteita.

Toimiala asettaa itselleen viisi samanarvoista päätavoitetta.

Tavoite 1: Biodiversiteettitavoitteet ovat osa energiayritysten johtamista, johtamisjärjestelmiä ja vastuullisuustavoitteita.

Tavoite 2: Biodiversiteettityötä tehdään systemaattisesti ja läpinäkyvästi, jatkuvan parantamisen periaatetta noudattaen. Toimialan tietotaso on parantunut yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Alalla on selkeät mittarit luonnon monimuotoisuusvaikutusten mittaamiseen ja hallintaan. Monimuotoisuuteen liittyvistä toimista raportoidaan läpinäkyvästi ja julkisesti.

Tavoite 3: Biodiversiteettiajattelu huomioidaan kaikessa toiminnassa ja viestinnässä osana vihreää siirtymää. Sekä suorat että epäsuorat vaikutukset huomioidaan ja näitä pyritään vähentämään yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Biodiversiteetti- ja ilmastotoimet tukevat toisiaan. Myös asiakkaita kannustetaan mukaan toimiin.

Tavoite 4: Energia-ala myötävaikuttaa lajien ja luontotyyppien uhanalaistumiskehityksen pysäyttämiseen sekä elinympäristöjen laadun parantamiseen. Monimuotoisuus otetaan mukaan jo hankkeiden suunnitteluvaiheessa, sekä noudatetaan lieventämishierarkiaa, hyödyntäen tarpeen mukaan myös ekologista kompensatiota. Huomioidaan sekä suojellut että ei-suojellut alueet, jo käyttöön otettujen alueiden parantamismahdollisuudet ja ekologiset yhteydet.

Tavoite 5: Energia-ala on mukana rakentamassa sosiaalisesti ja taloudellisesti oikeudenmukaista, koko yhteiskuntaa läpäisevää ekologista siirtymää, erityisesti luonnonvarojen kestävästä käytöstä. Ala tukee kestävyysvaikutuksien huomioon otamista markkinaehtoisilla talousmallilla. Tuote- ja palveluvalikoima huomioi monimuotoisuuden ja vaikutuksista raportoidaan yritysten kirjanpidossa.

Energiateollisuus esittelee myös alan tarkempia vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen ja toimia niiden vähentämiseksi. Nämä on jaettu eri energiamuotojen mukaan. Alla esitellään muutamia esimerkkejä eri energiatuotantomuodoille ominaisista toimista monimuotoisuuden parantamiseen. Vesivoimaan liittyen tärkeänä toimenä nähdään vaelluskalojen liikkumisen mahdollistaminen. Tuulivoiman yhteydessä pyritään minimoimaan maan käyttö, sijoittamaan voimalat jo heikentyneiden luontoarvojen alueille sekä huomioidaan lintujen reitit (tarpeen mukaan tutkalla). Metsäenergiassa edistetään yleisesti kestävästä metsätaloudesta ja kehitetään tehokkaampia prosesseja, jotka mm. tarvitsevat vähemmän raaka-ainetta. Lisäksi ohjeistusten ja sertifikaattien kautta

lisätään lahopuun määrää metsissä ja vältetään kantojen käyttöä. Ydinvoimaan liittyen huomioidaan jäähdytysvesien vaikutukset ja pyritään pitämään voimaloiden alueet monimuotoista luontoa tukevin.

Energiateollisuus ry myös antaa jäsenyrityksilleen ylätason ohjeet monimuotoisuuteen liittyvän työn käynnistämiseen. Ohjeet sisältävä muun ohella osaamisen kasvattamista, vaikutusarviointia ja tavoitteiden asettamista.

2.4 Rakennusteollisuus (Rakennusteollisuus RT ry)

Rakennusteollisuus asettaa tavoitteekseen osallistumisen luontokadon pysäyttämiseen ja luonnon monimuotoisuuden parantamisen, niin että vuoteen 2030 mennessä luonto on näkyvästi ja mitattavasti elpymässä.

Ala tunnistaa merkittävän vaikutuksensa luontoon raaka-aineiden ja energian kulutuksen sekä maankäytön kautta. Se tähtää siihen, että rakentamisen arvoketjusta tulee luonnolle nettopositiivinen. Tämän todetaan olevan rakennusalueen muutos, joka vaikuttaa toimintatapojen lisäksi myös liiketoimintamalleihin. RT tukee sekä kansallisia että kansainvälisiä luonnon monimuotoisuuden tavoitteita ja haluaa olla lisäämässä positiivisen luontotoiminnan mahdollistavan kulttuurin syntymistä sidosryhmiensä kesken.

Toimiala jakaa tiekartassa luontotoimet kaikille yhteisiin, päätöksentekoon liittyviin toimiin sekä alatoimialakohtaisiin toimiin. Nämä kaikki toimet vaikuttavat lopulta luontotyyppeihin. Kaikille yhteiset toimet sisältävät monimuotoisuuden mukaan ottamisen liiketoimintaan ja päätöksentekoon, osaamisen kasvattamisen sisäisesti ja sidosryhmissä sekä suorien ja epäsuorien monimuotoisuusvaikutusten arvioinnin ja raportoinnin. Esimerkkikeinoina näihin mainitaan mm. biodiversiteettikatsauksen teettämistä kaikkiin hankkeisiin sekä valmiiden kehikkojen hyödyntämisen (esim. SBTN ja TNFD). Lisäksi jäsenyrityksiä ohjataan huomioimaan lieventämishierarkia ja ottamaan luontovaikutukset huomioon mm. hankintakriteereissä.

Alitoimialakohtaiset toimet on jaettu talonrakentamisen, rakennustuotteiden ja infrarakentamisen aloihin. Toimet jakaantuvat monimuotoisuuden katoon vaikuttaviin viiteen päävaikutusalueeseen ja uudistaviin toimiin. Toimet on luokiteltu lieventämishierarkian mukaisesti ja lisäksi on tunnistettu, mitkä toimet ovat luontoa uudistavia. Esimerkiksi talonrakentamisen osalta listataan toimia kuten "rakentamisen alue rajataan mahdollisimman pieneksi, esim. rakentamalla jo

käytössä olevalle alueelle”, ”suunnittelussa ja toteuttamisessa huomioidaan pitkäikäisyys, korjattavuus, muunneltavuus ja ylläpito” ja ”poistetaan vieraslajeja riittävän säännöllisin väliajoin”.

Ala on luonut kolmesta ylätasoa mittaria näiden toimien edistymisen seurantaan. Näissä mittareissa seurataan mm. asioita kuin ”ekologisen kompensaation hehtaarit kasvavat” (maankäytönmuutokset), ”arvoketjujen primaaristen raaka-aineiden käyttö vähenee” (luonnonvarojen käyttö), ”kasvihuonekaasujen nettopäästöt putoamassa tasoon 3,7 MtCO₂e vuoteen 2035 mennessä” (ilmastonmuutos), ”alan tuottamien jätteen määrä vähenee” (saastuminen), ”hankkeet, joissa vieraslajien torjunta- ja hallintasuunnitelma, määrä kasvaa” (vieraslajit), ”hankkeet, joissa tehdään paikallisia luonnolle positiivisia tekoja, määrä kasvaa” (uudistavat toimet) sekä ”ala vaikuttaa pienempään määrään luontotyyppijä” (vaikutus luontotyyppisiin). Nettopäästöjä lukuun ottamatta, näille mittareille ei ole absoluuttisia lukutavoitteita. Mittareiden nykytila on kuvattu niiltä osin kuin se on tiedossa ja niitä on tarkoitus päivittää säännöllisesti erityisesti RT:n toimesta.

Toimialan edustajana ja luontotoimia edistääkseen RT haluaa antaa tuen tutkimukselle sekä toimia aktiivisesti sidosryhmäyhteistyössä. Lisäksi se tukee jäsenyrityksiään näiden tavoitteiden saavuttamisessa mm. koulutuksen ja viestinnän kautta sekä luomalla keskusteluyhteisöjä. Lisäksi se tekee vaikuttamistyötä lainsäätäjän ja muiden julkisten toimijoiden suuntaan.

Haasteina toimiala mainitsee, ettei monimuotoisuuden mittaamiseen ole yhtä mittaria, mittarit sisältävät epävarmuuksia, syy-seuraussuhteet ovat monimutkaisia ja vaikutusten näkymisessä on viive. Julkisilta toimijoilta kaivataankin luontotiedon parantamista esim. elinkeinoelämän luontovaikutusten osalta.

Lainsäätäjiltä toivotaan sekä EU:n että kansallisella tasolla sellaista lainsäädäntöä, joka tukee ja kannustaa luonnolle positiivisiin toimenpiteisiin rakennusallalla. Lainsäädännössä toivotaan huomioivan myös kansainväliset arvoketjut ja niiden vaikutukset (esim. luonnonvarojen ja maankäyttö). Kaavoittajilta toivotaan kaavoittamisessa ja luvittamisessa sekä yleisesti alueidenkäytön suunnittelussa sellaista toimintaa, joka tukee luontoarvojen säilymistä ja palautumista. Ala toivoo myös rahoittajilta, tilaajilta ja käyttäjiltä rakentamiseen liittyvien luontovaikutusten huomioimista omassa toiminnassaan.

2.5 Palvelualat (Palta ry)

Palta ry:n mukaan luonnon monimuotoisuuteen liittyvä työ on ennakoivaa, viisasta varautumista sekä osa kestävästä liiketoiminnan suunnittelusta. Yhdistyksen edustamat alat kattavat reilun kolmasosan Suomen taloudesta ja kaksi viidesosaa yksityisestä sektorista.

Koska palveluliiketoiminta on iso osa Suomen taloutta ja liitto edustaa monia palvelualoja, on sillä myös merkittävät riippuvuudet ja vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen ja ala vaikuttaa luontokadon etenemiseen. Ala kuitenkin pyrkii torjumaan näitä negatiivisia vaikutuksia sekä löytämään liiketoimintamahdollisuuksia, jotka voivat tuottaa luonnolle positiivisia vaikutuksia. Sekä negatiiviset että positiiviset vaikutukset voivat olla joko suoria tai epäsuoria.

Toimiala on jakanut palvelualat alatoimialoihin: liikenne- ja logistiikkapalvelut, viihde- ja virkistyspalvelut, tekniset palvelut, suunnittelu- ja kehityspalvelut, sekä muu palvelutoiminta. Näillä eri osa-alueilla nähdään olevan samantyyppisiä haasteita ja mahdollisuuksia luonnon monimuotoisuuteen liittyen. Vuonna 2022 julkaistun selvityksen mukaan toimialan yrityksistä 14 % oli asettanut tavoitteita luontokadon hillitsemiseen ja 9 % oli valmistelemassa niitä.

Toimenpiteistä suurimman luontovaikutuksen omaavaksi ala tunnistaa toimitilojen ja hankintojen vastuullisuuden. Tämä korostuu erityisesti alan suuren jäsenyritysmäärän takia.

Palta mainitsee, ettei se ole tutkinut ekologisen kompensaation käyttöönoton vaikutuksia. Se kuitenkin olettaa kysynnän olevan rajallista omalla alallaan suorien vaikutusten kompensoinnissa. Toisaalta järjestö mainitsee, että alan toimijat saattavat olla epäsuorasti mukana sellaisissa hankkeissa (esim. sähköverkon rakennus), joissa kompensaatio kuuluu toisen toimialan yritykselle.

Toimiala tunnistaa, että alalla toimivat yritykset voivat olla suoraan tuottamassa monenlaisia luontopositiivisia toimenpiteitä. Näitä voivat olla mm. digitaaliset ratkaisut, arkkitehdin ja maisema-arkkitehdin toimet, korjaus- ja huoltopalvelut sekä tietoisuuden kasvattaminen luontokadosta. Esimerkiksi arkkitehti pystyy vaikuttamaan merkittävästi rakentamisen elinkaaren luontovaikutuksiin jo suunnitteluvaiheessa. Toimialan näkökulmasta näiden positiivisten vaikutusten toteutuminen on kuitenkin usein kiinni palvelun käyttäjän tai tilaajan tahdosta.

Palta korostaa lieventämishierarkian noudattamista ja antaa yleisiä esimerkkejä, joilla jäsenyritykset voivat tehdä biodiversiteettitoimia hierarkiaa noudattaen. Tällainen esimerkki on neitseellisten luonnonvarojen käytön välttäminen mm. sopivia hankintakriteereitä luomalla. Palta on tuottanut lisäksi tarkemman, jokaiselle sen alatoimialalle tehdyn selvityksen. Tässä selvityksessä kuvattiin alatoimialan toimintaympäristöä, regulaatiota, vaikutuksia sekä riippuvuuksia biodiversiteetin näkökulmasta. Lisäksi kuvattiin potentiaalisia parannuskeinoja lieventämishierarkian mukaisesti jaoteltuna. Esimerkiksi suunnittelu- ja kehityspalvelut voivat lisätä monimuotoisuutta kiinnittämällä piha-alueiden kasvillisuuteen huomioita jo suunnitteluvaiheesta lähtien. Myös Palta korostaa tiedon tärkeyttä kaikessa luonnon monimuotoisuuteen liittyvässä toiminnassa.

Biodiversiteettityöhön liittyen Palta näkee oman roolinsa tiedon jakajana, yhteistyön edistäjänä, lainsäädäntötyössä alan edunvalvojana sekä sopiviin tutkimus- ja kehityshankkeisiin osallistujana. Jäsenistöään se kannustaa ensisijaisesti selvittämään ympäristövaikutuksensa ja tämän jälkeen tekemään vaikutuksiin liittyvän hallintasuunnitelman sekä asettamaan tarvittavat tavoitteet.

Toimiala on jatkanut tätä työtä järjestämällä jäsenistölleen biodiversiteetti-verkoston, joka on kokoontunut ensimmäisen kerran kesäkuussa 2024.

Palta kokee omalta osaltaan luonnon monimuotoisuuden parantamisen esteenä alan rajalliset suorat luontovaikutukset, tiedon ja osaamisen puutteen, riippuvuuden arvoketjusta sekä selvitysten kustannukset.

Ala esittää toiveen, että luontoposiitiivisten ratkaisujen kysyntää kehitettäisiin mm. tilaajien toimesta. Julkisella puolella on suorana tilaajana sekä lainsäätäjänä tähän suuri vaikutusmahdollisuus, mm. kaavoituksen kautta. Ala kannustaa sekä julkisia toimijoita että koko yhteiskuntaa suurempaan kunnianhimoon luontokadon pysäyttämiseksi. Järjestö toivoo myös, että julkinen puoli voisi rahoittaa aiheeseen liittyviä selvityksiä erityisesti pienempien jäsenyritysten kohdalla.

2.6 Maa- ja metsätalous (MTK ry ja SLC rf)

MTK:n ja SLC:n tuottama monimuotoisuuden tiekartta kuvaa maa- ja metsätaloustoimialoja sekä niiden tekemiä luontotoimia laajasti. Järjestöt kertovat pyrkivänsä pysäyttämään luonnon monimuotoisuuden vähenemisen talousmetsissä ja maatalousalueilla ja kääntävänsä sen elpymisuralle. Tavoitteena on turvata luonnon

monimuotoisuus tavalla, joka yhdistyy kannattavaan puun ja ruuan tuotantoon. Järjestöt korostavat tarvittavan muutoksen ennakoitavuutta, hallittavuutta ja hyväksyttävyyttä.

Sekä toimialojen vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen, että niiden toteuttamat toimenpiteet luonnon monimuotoisuuden säilymiseksi voidaan jakaa aluetyypin mukaan talousmetsiin ja maatalousalueisiin. Nämä alueet ovat käyttöominaisuuksiltaan erilaisia: maatalousalueet ovat lähtökohtaisesti ainoastaan ruuantuotantoon tarkoitettuja, mutta talousmetsät voivat tarjota raaka-ainetuotannon lisäksi myös monenlaisia muita ekosysteemipalveluita. Molemmat alueet sisältävät tietysti omia lajejaan ja erilaisia luonnon monimuotoisuuden piirteitä.

Dokumentissa kuvataan tutkijaraporttien avulla molempien alueiden luonnon monimuotoisuuden nykytilaa, sekä tehdään skenaariotarkastelua tulevaisuuden näkymistä. Näitä raportteja ja tarkasteluita ovat tuottaneet Syke, Luke, Helsingin Yliopisto ja Pellervon taloustutkimus. Esimerkiksi maatalousalueiden lajien uhanalaistumisen pääsyyinä todetaan niittymäisten alueiden väheneminen. Talousmetsien osalta syyksi mainitaan luontotyyppien ekologisen laadun heikkeneminen ja monimuotoisuutta tukevien rakennepiirteiden väheneminen niitä tukemattomien uudistamis- ja hoitotoimenpiteiden takia. Skenaariotarkastelun lopputuloksena todetaan, että luonnon monimuotoisuutta voidaan parantaa erilaisin ohjauskeinoin, mutta ne saattavat vaikuttaa esimerkiksi metsien raaka-ainetuotannon määrään.

Talousmetsien luonnon monimuotoisuutta tukeviin toimenpiteisiin listataan säästöpuut, lahopuiden jättäminen, sekametsät (erit. lehtipuusekoitus), vesistöjen suojavyöhykkeet, palaneen puun säästäminen, riistatiheiköt, puuston kerroksellisuus, suometsät ja yleinen metsänkasvatuksen monipuolistaminen. Lisäksi talousmetsien arvokkaat luontokohteet pyritään suojelemaan.

Maatalousalueen monimuotoisuustoimenpiteisiin listataan kasvipeitteisyys ja viljelykierto, alkuperäisrotujen kasvatusta, luomutuotteet ja kasvinsuojeluaineiden vastuullinen käyttö. Lisäksi voidaan tehdä toimia kuten reuna- ja piennaralueiden hoito, eli metsien ja peltojen välisen alueen monimuotoistaminen ja vyöhykkeen leventäminen sekä hoitaa perinnebiotooppeja.

Lisäksi järjestöt listaavat yleisiä toimenpiteitä, joilla pyritään luonnon monimuotoisuutta suoraan tai epäsuoraan paranemiseen. Tähän kuuluu mm. viestintä jäsenistölle monimuotoisuusvaikutuksista ja -toimenpiteistä. Järjestöt korostavat lisäksi vapaaehtoisen suojelun ja ennallistamisen edistämistä. Näissä tärkeinä nähdään Metso- ja Helmi-ohjelmat. Näiden ohjelmien avulla tuodaan

maanomistajille taloudellisia kannustimia monimuotoisuustyöhön osallistumiseen. Ohjelmien osana voidaan myös tehdä parantavia toimenpiteitä ekosysteemi-palveluille mm. kunnostamalla lähteitä ja tukkimalla ojia.

Osana tiekarttatyötä, järjestöt toteuttivat jäsenillensä kyselyn. Tulosten perusteella maataloustuottajista suuri osa oli toteuttanut tai kiinnostunut toteuttamaan seuraavia monimuotoisuutta tukevia toimia: talviaikainen kasvipeitteisyys, luonnonhoito- ja viherlannoitusnurmet, maanmuokkauksen vähentäminen, viljelykierto, kerääjäkasvien viljely sekä suojavyöhykkeet. Metsätalousyrittäjistä valtaosa on toteuttanut toimia kuten riistatiheiköt, sekapuustoisuus, säästöpuiden jättäminen, lahoppuun säästäminen sekä suojavyöhykkeet vesistön ympärillä. Ohjaaviksi teki-jöiksi mainitaan EU:n yhteinen maatalouspolitiikka (CAP) sekä metsäsertifikaattien vaatimukset.

Toimialojen haasteista monimuotoisuustyön toteuttamiseen liittyen kuvataan mm. taloudellinen kannattavuus ja koulutus. Taloudellisen kannattavuudessa on järjestöjen mukaan olennaista, kuka maksaa tehtävistä toimenpiteistä. Jos esimerkiksi toimenpiteet tuovat lisäkustannuksia tuottajille, halutaan kustannusten joko siirtyvän eteenpäin arvoketjussa (markkinoilla) tai toimenpiteitä tuettavan esi-merkiksi julkisten toimijoiden toimesta. Lisäksi maanomistajien ja metsänhoito-yhdistysten tietoisuus luonnon monimuotoisuuteen liittyvistä toimista on olennaista, jotta tiedetään mitä toimenpiteitä voidaan ja kannattaa tehdä. Tämän takia neuvontaa on lisättävä.

Julkisilta toimijoilta järjestöt toivovat tukea erityisesti Metso- ja Helmi-ohjelmien kriteerit täyttävien kohteiden suojeluun ja ennallistamiseen. Lisäksi ala toivoo selkeitä hallinnollisia ohjeita sekä sujuvia prosesseja mm. suojelupäätösten tekemisessä.

Tiekartan julkistamisen jälkeen järjestöt ovat jatkaneet työtään aiheen parissa mm. pitämällä monimuotoisuusasioita esillä koulutuksissa, viestinnässä ja erilai-sissa tapahtumissa. Lisäksi järjestöissä on tuettu metsänhoitoyhdistysten tekemiä projekteja, jäsenpalveluiden kehitystä ja työtä biodiversiteettiin liittyen.

2.7 Elintarviketeollisuus (ETL ry)

Toimiala kuvaa julkaisemaansa dokumenttia ennemminkin selvityksenä luonnon monimuotoisuuden vaikutuksista alalle, eikä niinkään tiekartaksi. Dokumentissa on kuitenkin kuvattu toimialan yhteiset linjauksen luonnon monimuotoisuustyöhön liittyen ja se sisältää ohjeita sekä mahdollisia toimenpide-esimerkkejä toimialan

yrittäjille. Toimiala sopi selvityksen aikana, että ala pyrkii hakemaan yhteistä mallia luonnon monimuotoisuustyön edistämiseksi. Toimiala pyrkii myös yhteisiin toimintatapoihin ja yhteistyöhön koko arvoketjun osalta. Dokumentin tavoitteena on ollut saada monimuotoisuuteen liittyvä työ jäsenyrityksissä hyvään vauhtiin. Toimialan mukaan näin onkin käynyt ja keskustelu on ollut 2023 tapahtuneen julkaisun jälkeen vilkasta.

Elintarviketeollisuus kokee monimuotoisuuden elintärkeänä alan jatkuvuudelle sekä olennaisena osana monen alan yrityksen päivittäistä arkea. Toimiala huomioi myös vaikutuksensa ja vaikutusmahdollisuutensa sekä Suomessa että globaalisti. Suorat luontovaikutukset ovat mm. maankäytön muutoksia infrastruktuuriin liittyen sekä tuotantoprosessin kuluttamia luonnonvaroja ja energiaa. Lisäksi vaikutuksia syntyy esimerkiksi päästöjen, ruokahävikin, hukan ja jätteen kautta, vaikuttaen myös meri- ja maaekosysteemien tilaan. Epäsuorat vaikutukset voivat olla laajempia kuin suorat vaikutukset, erityisesti arvoketjun alkupään raaka-ainetuotannossa. Nämä vaikutukset kohdistuvat moneen eri monimuotoisuuden mittariin ja vaikuttajaan (mm. ilmastonmuutokseen).

Toimiala jakaa monimuotoisuuteen liittyvät toimenpiteet kolmeen eri tasoon: strateginen, operatiivinen ja yhteiskunnallinen taso. Strategisella tasolla pyritään edesauttamaan luontokadon pysäyttämistä ja varmistamaan toimialan toimintaedellytykset. Operatiivisella tasolla pyritään saattamaan toimeen strategiset tavoitteet mm. yhteistyötä tiivistämällä koko arvoketjun läpi ja ottamalla käyttöön tarvittavat mittarit (esimerkkinä Science Based Targets for Nature ja CSRD). Yhteiskunnallisella tasolla osallistutaan ja kannustetaan toimialan yrityksiä osallistumaan mm. kansalliseen ja kansainväliseen luonnon monimuotoisuustyöhön.

Elintarviketeollisuus tunnistaa myös keskeisten luontopositiivisten toimenpiteiden hyötyjä alan toimijoille. Nämä toimenpiteet liittyvät uusiin liiketoiminta- ja tuotantomalleihin, tuotesuunnitteluun- ja kehitykseen, suoraan luonnon tilan parantamiseen ja suojeluun, toimitusketjujen hallintaan sekä yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen.

Uusiin liiketoimintamalleihin kuuluvat lieventämishierarkian huomioiminen, kierto-talous, luontopohjaiset ratkaisut sekä uudistava viljely. Tuotekehittelyn kautta voidaan saada raaka-ainetehokkuutta, pienempää kuormaa luonnolle tai jopa positiivinen luontovaikutus (vesistöjen rehevöityminen, vieraslajit). Suora luonnon tilan parantamisessa säilytetään tuotannolle hyödyllisten ekosysteemipalveluita (mm. tulvasuoja, puhdas vesi, tuholais torjunta jne.), tehdään suoraa luonnon-suojelua, ylläpidetään perinnebiotooppeja ja tehdään ekologista kompensatiota (huomioiden lieventämishierarkia). Toimitusketjun hallinnassa voidaan pienentää

koko ketjun luontovaikutusta dataa ja toimivaa yhteistyötä hyödyntäen. Yhteiskunnallisen vaikuttamisen ja läpinäkyvyyden kautta voidaan edistää tietoisuutta näistä luontovaikutuksista, niitä korjaavista toimista sekä luoda uusia markkinoita.

Dokumentti mainitsee useita eri esimerkkejä biodiversiteettimittareista, joita toimialan yritykset voivat hyödyntää tutkiessaan omaa luontovaikutustaan. Näihin liittyvät mm. uhanalaisten lajien tunnistaminen, vedenkäyttöön liittyvät vaikutukset, maankäytön muutosten vaikutukset ja tietyn alueen biodiversiteetti-arvon mittaaminen. Selvitys mainitsee myös yksittäisiä työkaluja arviointien tekemiseen, kuten ENCORE, Exiobase, Bioscope ja STAR.

Elintarviketeollisuus näkee luontoposiitiivisten toimenpiteiden haasteena erityisesti oman toimialansa näkökulmasta mm. sen, että suomalaisten elintarvikeyritysten arvoketjut ovat usein globaaleja ja vaikutukset saattavat kohdistua korkean biodiversiteetin alueisiin Suomen ulkopuolelle. Ketjun alkupään tapahtumia on usein hankala seurata. Lisäksi osittain pienten jäsenyritysten resurssit ovat rajalliset. Luontovaikutusten tunnistaminen voi myös olla haasteellista ja näihin vaikuttavien toimenpiteiden löytäminen vaikeaa.

Toimiala toivookin, että julkiset tahot jakavat tietoa luonnon monimuotoisuuteen liittyvistä kehitysaskeleista ja mm. lainsäädännön kehittymisestä. Lisäksi toivotaan suosituksia siihen, mitä mittareita tai indikaattoreita on syytä käyttää. Julkisilta toimijoilta toivotaan myös toimialat ylittävien monimuotoisuustapahtumien ja -keskusteluyhteisöjen edistämistä.

Kustannusten osalta toimiala toteaa näiden toimien olevan osittain lisäkustannuksia, mutta toisaalta myös varautumista tulevaisuuteen ja olennainen osa riskienhallintaa. Osa toimista saattaa myös vähentää kuluja ja pienentää riskejä esimerkiksi satovähennyksiin muodostamalla resilienssiä monimuotoisuuden kautta.

2.8 Muut toimialat

Edellä mainittujen toimialajärjestöjen lisäksi myös muut toimialat ovat ottaneet kantaa luonnon monimuotoisuuteen mm. hiilitiekarttojensa alla tai osallistuen muilla tavoin työhön.

Kemianteollisuus ry on muokannut hiilineutraalisuustavoitettaan muotoon ”Luontoposiitiivinen, hiilineutraali kemia”. Ala tunnistaa roolinsa sekä positiivisissa että negatiivisissa luontovaikutuksissa. Järjestö tavoittelee, että sen Responsible

Care -ohjelmassa olevista yrityksistä 70 prosenttia olisi asettanut luonnon monimuotoisuuteen liittyvän tavoitteen vuonna 2025. Vuonna 2023 julkaistussa raportissa näin oli tehnyt 22 prosenttia.

Finanssiala ry on valmistelemassa toimialan luontositoumusta vuosille 2024–2028. Sitoumuksessa kuvataan toimenpiteitä, joilla toimialan yhtiöt pyrkivät tukemaan Kunming-Montrealin biodiversiteettikehyksen tavoitteita. Monilla toimialan jäsenillä on myös valmistelussa tai julkaistuna omia monimuotoisuuden tiekarttojaan.

Kaupan Liitto ry on mukana Turun yliopiston johtamassa BIODIFUL-hankkeessa, jossa pyritään löytämään ratkaisuja luonnon monimuotoisuuden köyhtymiseen.

3 Johtopäätöksiä

Toimialajärjestöt esittävät laajasti huolensa luonnon monimuotoisuuden tilasta. Ne myös ymmärtävät oman vaikutuksensa ja haluavat parantaa tilannetta. Osalla järjestöistä on jopa vuosilukuihin sidottuja tavoitteita. Kartoittaessaan vaikutuksia toimialat ovat tunnistaneet sekä suoria että epäsuoria vaikutuksia. Vaikutusmahdollisuuksia pohditaan koko arvoketjun mitalta.

Dokumenteissa esitetyt toimenpiteet ovat moninaisia, kuten ovat myös toimialojen toimintaympäristöt ja niihin liittyvät luontovaikutukset. Toimenpiteet ovat toimialan mukaisesti kohdennettu niihin vaikutuksiin, joihin toimialan yritykset osallistuvat. Monessa tiekartassa on myös maininta siitä, että luontovaikutukset pyritään huomioimaan yhdessä ilmastovaikutusten kanssa synergiaedut tunnistaen. Tärkeänä toimena kaikilla järjestöillä on toimialan edunvalvojana toimiminen luontolainsäädäntöön liittyen.

Haasteissa toistuvat usein samankaltaiset teemat. Ongelmallisena nähdään usein biodiversiteettiasioiden monimutkaisuus ja monikytkentäisyys, aihealueen nopea kehitys ja näihin liittyvä haaste osaamisesta. Tärkeäksi, mutta haastavaksi nähdään toimivat keskusteluyhteydet ja yhteistyö erilaisten sidosryhmien kesken. Sidosryhmiin lasketaan alakohtaisten sidosryhmien lisäksi yleisesti mm. lainsäätäjät (sekä kansalliset että EU-tasoiset), muut toimialat ja tutkijat. Haasteena mainittiin usein myös monimuotoisuuteen liittyvän ajantasaisen ja hyvälaatuisen tiedon saatavuus.

Julkisilta toimijoilta toivotaan ennustettavaa sääntelyä ja politiikkaa, sekä esimerkiksi EU-tason sääntelyssä maakohtaisten erityispiirteiden huomiointia. Säädösten toivotaan mahdollistavan joustavat ja kustannustehokkaat luontotoimet. Lisäksi julkisilta toimijoilta toivotaan yhteiskunnan tietoisuuden lisäämistä sekä negatiivisista että positiivisista luontovaikutuksista. Osa järjestöistä toivoo myös taloudellista tukea (mm. Metso-ohjelman kautta) helpottamaan erityisesti pienempien jäsenyritysten kustannustaakkaa. Lisäksi julkiselta vallalta odotetaan toimenpiteitä tarvittavan tiedon tuottamista ja eri tietolähteiden yhdistämisestä. Julkisen toimijan roolia osana toimialojen arvoketjua korostetaan myös: toimijoilla on osittain paljonkin valtaa määrittää mitä ja miten palveluita tilataan.

Toimialojen tiekartat on laadittu toimialalähtöisesti ja tämän vuoksi dokumentit eroavat merkittävästi toisistaan muun muassa vaikutusten määrittämisen, tavoitteiden, toimenpiteiden ja vastuiden konkretian osalta. Yhtäältä tämä on tärkeää ja luontevaa, sillä toimialat ja niiden biodiversiteettivaikutukset ja toimet haitallisten vaikutusten välttämiseksi, minimoimiseksi ja korvaamiseksi eroavat suuresti toisistaan. Toisaalta isot erot vaikeuttavat luonnollisesti myös johtopäätösten tekoa tiekarttojen vaikuttavuudesta ja tilannekuvan hahmottamisessa. Tiekartat osoittavat kuitenkin hyvin sen, että toimialat ovat tosissaan ja konkreettisesti lähteneet tekemään työtä luonnon hyväksi. Ne ovat tunnistaneeet sekä riippuvuutensa luonnosta että vaikutuksensa ja ovat sitoutuneet luontokadon pysäyttämistavoitteeseen. Tärkeää on, että tiekartoissa esitetyt toimet pannaan toimeen mahdollisimman tehokkaasti ja ripeästi. Osassa tiekarttoja on esitetty mittarit toimeenpanon seurantaan. Mittareiden kehittämiseen ja käyttöön ottamiseen on syytä kannustaa kaikkia toimialoja. Toivottavaa on myös, että tiekarttatyö nähdään sopeutuvana oppimisprosessina, jolloin kokemuksen karttuessa, toisilta toimialoilta oppiessa, tiedon lisääntyessä ja mittareiden kehittyessä tiekarttoja päivitetään ja toimenpiteitä sopeutetaan.

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet

ISBN: 978-952-361-185-6 PDF
ISSN: 2490-1024 PDF